

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Floremundi Raemundi V. Cl. Olim Consiliarii Regis
Galliarvm Ex Calviniano Catholici Synopsis Omnium hujus
temporis Controversiarum tam inter Lutheranos,
Calvinistas quam alios plurimos. Sive Historia ...**

Raemond, Florimond de

Coloniae Agrippinae, 1655

caput octavum. De conventu protestantium Smalcaldiae habito, & faedere
ibi percusso: & Concilio à Clemente VIII. indicto.

urn:nbn:de:hbz:466:1-10880

ab Ecclesia defecit; quo ipso tempore ad Leonem X. Pontificem scribens, vitam ac mortem suam in ipsius manu esse aiebat, Vicarium Dei appellans quem postea Vicarium diaboli dicere non dubitavit. tantum à se ipso iam tum abierat Lutherus: qui quanto diutius vixit, tãto plus à se ipso defecit, euidentis signo recordiã, vbi tanta erat indies mutatio mentis.

DE CONVENTU PROTESTANTIUM Smalcediã habito, & federe ibi percusso: & Concilio à Clemente VII. indicto.

CAPUT VIII.

ARGUMENTUM.

- I. Finitis Augustanis comitijs, Protestantes Smalcediã conventus agunt.
- II. Imperator Carolus fratrem Ferdinandum in Romanorum Regem eligi curat.
- III. Clemens Papa legatos ad Protestantes mittit.
- IV. Paulus Papa Concilium indicit & promulgat.
- V. Inter Imperatorem & Gallia Regem pacem facit.
- VI. Lutheri scurrilitas.

QUVM hoc modo Augustana Comitia sine ullo fructu, quam quod vna pars alterius voluntatem explorasset, dolente admodum Cæsare, Luthero contra, vt qui nihil æque quam schismatis à se facti extinctionem mereret, exultante ac triumphante, exitum habuissent, Cæsar alium Conuentum pro Romanorum Rege eligendo indicit Electoribus Coloniam in 29. Decembris. At Protestantes alium conuentum Smalcediã indixerunt ad 22. Decemb. eod. An. 1530 vt sese ex mente Lutheri contra Cæsarem & Ecclesiam armarent, ac forte de Electione futura deliberarent (a) Sed antequam quid ibi actum sit, explicemus, audiamus quod Lutheri de comitijs illis fuerit iudicium. O infamem, inquit, conuentum! An unquam ullus infeliciof fuit celebratus? An infeliciof posthac celebrari possit? An non Germaniam totam erubescere par est? Quid Turca dices, si audierit nostrum Imperium hoc modo administrari? Quid Tartari, quid Moscovitæ dicent? Quis porro nos metuat, aut nostri rationem habendam putet, si intelligat Germanos tamquam stultos,

infantes & truncos ita à Papa circumduci & tractari? Satis ego iam vixi, iam Dominum meum Iesum Christum de Papa vlcisci incipio. Quod si in Papali hoc bello interfectus fuero, longam Episcoporum, Sacerdotum & Monachorum turbam post me traham, vt sic cum processione quadam ad sepulchrum ferar. Et ipsi quidem cum omnibus diabolis in abyssum inferni descendunt, ego vero, in brachia Saluatoris meime abdam. Quis hic tibi Pericles? Annon tonare & fulgurare; non Germaniam tantum, sed & totum terrarum orbem permiscere verbis suis videtur? Sed ad rem.

Principes igitur Protestantes, quos diximus, non Reformationis, sed à Luthero prædicatæ Euangelicæ libertatis cupidi, Smalcediã conuentum indixerunt. (vbi iam antea non ipsi modo, sed theologiam, Lutherus, Melanchthon, Bucerus, Osiander, & alij non semel conuenerant) non vt de religione concilianda, aut pace stabilienda, sed de libello gerendo clanculum deliberaretur. Lutherus vt & ipse aliquid confiteret, librum edidit, in quo omnes hortatur, ne sub Cæsaris, si forte is bellum religioni faciat, signis militent, addita aterni exitij, si id fecerint, comminatione. Neque hoc solum contenti fuerunt protestantes, sed videntes Cæsarem in suo. Coloniam indicto conuentu Electorali progressum, Saxone solo absente & nequicquam per filium suum Ioannem Fridericum, contra Electionem protestante nihilo secius Ferdinandum Caroli V. fratrem Regem Romanorum esse creatum 5. Ianuarij An. 1531. & Aquisgranum inauguratum, sub finem Martij iterum conuentum Smalcediã celebrarunt. & plures vt se illi fæderi iungerent sollicitarunt (b) Ibidem Protestantes formulam quandam religionis conceperunt, quamuis Sleidanustacitus prætereat. Id quod ex ea Præfatione quam Ioannes Gulielmus Saxonix Dux Corpori doctrinæ à Thuringiã theologis editæ præfixit, vbi sic loquitur: Protestamur, quod post Prophetarum & Apostolorum scripta amplectimur & in magna veneratione habemus Articulos Smalcedicos, à Luthero compositos, quos pater noster, felicitis memoria, Ioannes Eridericus tanti fecit, vt in maximis suis afflictionibus, vix vilo libro quam illo usus sit. &c. Ex hoc eodem conuentu literæ ad plerisque Europæ Principes missæ sunt, quibus illi apud alios se purgant, apud alios vero ad tuendam hanc Dei causam

a Vlenberg Vite Luth. cap. 24. n. 1. ex A. A. ibi citati.
b Vlenbergius Vit. Luth. cap. 24. num. 1.

sam & reformandam Ecclesiam auxilium implo-
rant. Huic federi igitur Christianus, qui armis
Daniae regnum occupaverat, subscripsit. In idem
receptus fuit Dux Wirtembergicus, contra No-
rimbergensis conventus decretum. Illi quidem, ut
regnum suum stabiliret, nulla, expeditior ratio visa
est, quam si religionem mutaret: quod & fecit Lu-
therani Prædicantis seu Ministri manibus corona-
tus Huicverò ob ditiones litigiosas res erat: sed
mutatio hæc Religionis in Dania integrum sibi ca-
put postulat. Henricus Angliæ Rex quamvis a Pro-
testantiū federe diu alienus esset; ad multa tamen
Pontificis & Cæsaris odio, posthabitâ, quam Deo
debebat obedientiam, consensit, & res eorum non
parum promovit ac tandem federi se iunxit. A fe-
dere tamen exclusi sunt Sacramentarij Zuingliani
& Helvetij: de quibus Joannes Fridericus ad pa-
trem, qui tum ægrotus decumbebat, relaturum se
dicebat. Lutherus postea tam acriter se opposuit,
ut aditus eis omnino fuerit præclusus.

II. Cæsar uti dictum est quamvis tum in flore
ætatis adhuc esset constitutus, metuens ne ex mor-
te sua novæ de successione turbæ nascerentur, de
fratre Ferdinando in Romanorum Regem eligen-
do & Imperij successore designando cogitatione
susceperat. Aiunt quidam Carolum V. videntem
molem Regnorum distitorum, & quod dum uni
præfens rebellionem componit, alteri occasio de-
tur insurgendi, & pacem pessundandi, in eam men-
tem devenisse; quidam vero aliter interpretantur,
in hoc magis illud spectasse quomodo Imperij suc-
cessionem in suæ familiæ linea continuaret & vel-
ut hæreditariam redderet, quam quomodo reli-
gionem restauraret, eoque postea in Concilio
Tridentino Bullam auream corrigere, & in præju-
diciū Maximiliani II. Philippum filium in re-
gem Romanorum eligi voluisse: ut videre est ex
epistola quadam Jacobi Amioti ad Morvillerium
Gallorum Regis Consiliarium. Sed hoc posterius
quantam fidem mereatur non satis apparet. Ve-
runtamen Protestantes ægre tulisse electionem il-
lam perspicue per Saxonem protestando declaravit.
Non multo post Cæsar, componendi dissidij reli-
gionis causa, conventum indicit Spiræ. Eo Saxo
evocatus, ita se excusavit, ut diceret non modo ad
professiones inhabilem se esse, verum etiam ubicumque fu-
turus, non se posse verbi divini doctrinam & prædicatio-
ne carere; & rem omnino postulare, ut Lutherum eò
secum adducat, &c. His tergiversationibus effectum
est, ut conventus ille Ratisbonam, fuerit remissus

ad sequentis Anni 1532 initium. Interea mense
Junio Anni 1533. Protestantes Francofurti con-
ventum indixerunt, absente licet Saxone & ægro,
eam occasionem nactus Albertus Moguntinus ac
Ludovicus Palatinus Cæsaris nomine, quem ur-
gebat fama Turcicæ irruptionis, pacis actionem
Protestantibus obtulere, ad 20. Augusti diem, sed
ea actio in sequentem annum est protracta, donec
tandem post conventus Ratisbonæ à Cæsarianis
& Schvveinitij à Protestantibus habitos, tertia Ju-
nij Protestantes Norimbergæ convenientes, & de
pace ob Turcas componenda Conventi, non nisi
consulto Luthero tandem 23. Julij Anni 1532. pa-
cem civilem Religionis usque ad Generale Con-
cilium sanxere, cum Cæsarianis, quam secunda
Augusti Cæsar ratam habuit. (c) Interea rumor
de ingenti bellico apparatu (quo Solimanus de
Lutheri conatibus certior factus, & Christianorū
dissidijs fretus, immo, ut nonnulli aiunt, ab ipsi
Protestantibus sollicitatus, Hungariam invadere
parabat, ob quem Imperator, tantam Christianæ
reipublicæ tempestatem imminere, & à Protestan-
tibus nulla alia ratione auxilia impetrari posse vi-
dens, pacem publicam totius Germaniæ nec cui-
quā ulla religionis causa, molestia aut vis fiat, donec per
Conciliū, cuius tum magna erat expectatio, certi aliqui
esset decretum sanciverat, non vanum fuisse docuit
eventus irrumptentibus in Austriam Turcis. Ira-
que Imperator tandem Protestantium merulibe-
ratus, in Austriam proficiscitur, & postis ad Vien-
nam, quam Solimanus obsederat, castris, effusam
Turcarum populationem non solum coerceat, sed
& ditionibus Christianis, cæsis multis millibus fu-
gavit, quibus domum reversis, Imperator quoque
exercitum dimittit, non multo post in Italiam
profectus, ut cum Pontifice, de sanandis tam Reli-
gionis quam Reipublicæ vulneribus, consilia con-
ferret. vix pacem illam civilem Religionis Cæsar
coactus extremis Reipublicæ periculis secunda
Augusti die confirmaverat, cum Joannes Saxoniæ
Electoꝝ, illius Friderici (qui Lutherum primus
contra Ecclesiam fovit) frater auctorque Prote-
stantium ad extrema vocatus, durissimo agone (d)
16. Augusti est ad Dei Tribunal evocatus, cui filius
eius Joannes-Fridericus tam in ditionibus, quam
Protestantium directione successit.

II

III. Cle-

c Vlenberg Vit. Luth. cap. 24. n. 1. Bzovius in Anna-
libus &c. d Vlenberg. Vit. Luth. c. 24. n. 4. ex Authoribus
Lutheranis & Surio.

III. Clément VII. in celsissima illa totius Christianæ Reipublicæ specula sedens, ubi tam atras feditionis nubes, plenas grandine & fulgure Germaniæ, imminentes, magis in dies magisque se expandere, & iam iam in miseram Germaniam fœdâ effusuras procellam vidit; tum etiam ab Imperatore corâ de statu Germaniæ, ex 23. Dec. Bononiæ congressu, edoctus: ad Joannem Fridericum Saxoniæ Ducem, qui patri nuper successerat, & inter Protestantés primas tenebat, legatum misit Hugonem Rangonum Regiensem Episcopum qui eertam Concilij, ut in eo controversiæ religionis disceptentur ac decidantur, spem faceret; loco ad id Bononiæ, Placentiæ aut Mantuæ designato. Sed hunc Pontificis conatum primo Protestantium tergiversatio impedivit, qui Anno eodem ad 24. Junij Smalcaldiæ conventum habuerit, in causa responsi dandi Legato Pontificio; deinde post Annum VII. Kalend. Octob. secuta mors ipsius Clementis, interpellavit. Qui ei successit Paullus III. ad eandem rem Mantuam urbem Imperialem delegit, non solum fide publica, sed etiam obsidibus oblatis: demonstrans simul urbem hæc ut vicinam Germaniæ, commodissimam esse; quum reliquis nationibus in Germaniam, tot sectis pullulantem & seditionibus æstuantem, parum tutum sit proficisci.

At Lutherani, qui leges dare non accipere volebant; primo dictitabant in Germania cogendum esse Concilium; secundo eidem præsidendi, aut supremam de Concilij decretis iudicandi, potestatem non solum non penes Pontificem Rom. esse, sed nec penes quenquam esse debere, sed liberum. Quam illi doctrinam ab Apostolo suo Luthero hauserant. Quamvis enim is non ignoraret, nullum unquam inter Christianos fuisse celebratum, cui non Romanus Pontifex vel ipse vel per Legatos præfederit: & ad confirmanda Conciliorum decreta eiusdem auctoritatem semper fuisse requisitam: tamen homo qui nihil nisi turbas moliretur, facile videbat hac una ratione summâ confusionem in Ecclesiam invecum iri. Numquid enim primum illud Nicenum Concilium à Sylvestro Papa confirmatum fuit, cui eiusdem nomine Osius præfederat? Constantinopolitanum à Damaso? Ephesinum à Cælestino, cuius nomine præfens fuerat Cyrillus? Chalcedonense à Esono? cuius Legati, restantibus Evagrio, eius fuerant præsides. Duo Constantinopolitana à Vigilio & Leone? Nicenum ab Adriano? tertium Constantinopolitanum ab Adriano II.? Num-

quid primi Lateranensis Concilij Calistus Papa suis præfens? Innocentius III. secundus? Lugdunensis Innocentius IV. Clemens V. Viennensis? Florentini Eugenius Quartus? Leo Lateranensis quartus? Et hæc quidem septēdecim illa sunt Oecumenica seu generalia Concilia, quorū tam indicendorū quā confirmandorū auctoritatē ac prerogativam totius Christianus orbis Romanis Pontificibus semper detulit, quam homines isti postremissimi eisdem eripere conantur. Prò pudor! Sed ut Deus nihilominus in ipsis, quas assumpserant tenebris, lumen aspergeret Protestantibus, fructus uberri- mos, Fallorum Prophetarum indices, iisdem in oculos, & ora iniecit. Siquidem mense Maio hoc ipso tempore, quo Legatus Apostolicus in Saxoniam veniebat, acturus de Concilio cum Saxone, Michael Stifelius Apostata Monachus, Lutheri Apostolus Tragi-Comædiam illâ de die Judicij in seq. festo S. Lucae ad futuro exorsus est in publico prope Wittebergam mundi Theatro, quam libro secundo capite 16. numero 6. descrip- tam exhibui & eodem profus Anno in lucem dedit, Lutherus librum suum de Missa angulari, in quo, Deo haud dubie ad salutem misere seducto- rum impellente, apostatarum princeps Lutherus ipse sua manu mundo confessus est, suam doctrinam à Diabolo ipso esse acceptam, seque in eius sententiam concessisse (e) sed & ipse Lutherus eadē ætate huius anni frequenter nocturnis terricula- mētis infestatus & horrendis somnijs inquietatus describitur in Colloquijs suis mensalibus. Tomo primo Latin. pag. 48. 49. 50. maxime Judicij exte- mi terribilibus, quibus fanatico Stifelio videretur ianua fuisse aperta ad eam quam retuli impostu- ram (f) Sed & alia eodem tempore portenta terribilia evenere quæ Lutherana dogmata Germanis non solum suspecta sed & damnabilia declarabant, inter quæ est illud quod Anno 1543. pridie Natalis Domini Stasfurti in Saxonia Donerum Prædicantem Lutheranum dæmon specie confecturi homi- nis aggressus est, & per eum universam Christi Religionem evertere est conatus; & Anabaptistæ Monasterij cunctis sæculis infanda, ex Lutheri principijs aggressi sunt. (g)

VI Si Sleidani cornicationi & nuptijs fidem quis habeat, Paullū III Pontificē nihil magis quā Con- cilium metuisse: dicit: qui tamē in tâta occupationū

qui-
e Vide Vlenberg. Vit. Luth. cap. 25. num. 3. Serarium de Lutheri magistro &c. f Vlenberg. ibidem num. 2. g Bzovius, Meskovius & alij.

quibus obrutus erat, mole, eius cogendi præcipuam curam habebat. Siquidem ea causa statim ac pontifex erat creatus 16 Jan. An. 1535. Romæ Comitia habuit, misitque legatos ad Reges & Principes ob locum, de quo summa lis erat. Omnes certe qui vitam eius descripserunt, fatentur quamuis senio multisque laboribus fractum, eò omni studio incubuisse, ut ad extirpandas quæ ipso Pontifice incredibili copia & fecunditate extiterant hæreses, & Christianæ Reipublicæ res ordinandas, sanctum & legitimum Concilium celebraretur. Neque unquam sui præcipue temporis infelicitatem deplorare cessabat. Quum ergo quod Mantuz indixerat Concilium multas ob causas fuisset impeditum, Vicentiam, Venetorum ditionis oppidum, ad id delegit, missis eò Legatis suis, ut ipsius exemplo ceteri Principes suos quoque eò mitterent: verum nonnullorum cunctatio effecit ut lentè omnia procederent, ut hic quoque conatus frustra fuerit. Quia vero animaduertebat hæresis contagionem (quæ tum Galliarum regnum quoque inuaserat, ac pæne affligerat, ut VII. libro ostendam) mirabili celeritate indies longius latiusque prosperere; per Legatos Protestantibus admonere atque virgere non cessabat: quos illi incredibili contemptu & fastu, tanquam soli essent rerum domini, non modò reiecerunt, verum etiam ludibrio habuerunt.

V. Nihilominus tamen ut tam sanctum opus facilius procederet, idem venerabilis & ætate fractus senex Nicæam profectus, inter Cæsarem & Galliarum regem pacem confecit: eosdem multis precibus atque etiam lacrymis obrestatus, ut Vicentiam ipsi venirent ad Concilium, quo sic tandem Ecclesiæ pax redderetur. Ac licet uterque ab hoc non alienus esset, obstabat tamen utriusque regni, quæ nondum à bello respirauerant, negotiorum multitudo. Bonus hic Pontifex in Cardinalium consensu nullius rei quam morum in Ecclesiasticis emendationis frequentiore mentionem facere solebat, & in primis Curia Romanæ, ubi propter omnium nationum concursum, fieri non potest quin morum dissolutio & luxus subingrediantur: e quibus, ut idè dicere solebat, omnes hæreses nasci solent. Ex Cardinalium ergo numero quatuor, & ex Episcopis aliquot delegit, ipsique grauer mandauit, ut Ecclesiasticorum morbos circumspicerent, & formulam emendationis conciperent. Quod diligenter quidem illi fecerunt: verum exitus monstrauit, ad morbos tam inue-

ratos, & vniuersalem contagionem, quæ non Ecclesiasticos tantum, verum etiam omnes ordines inuaserat, diuersis ac ingentibus opus esse remedijs; neque vnus diei aut anni hoc esse negotium, aut eiusmodi, quod simul & semel ad pristinam illam puritatem atque integritatem reduci possit. Puritatem dico morum, non doctrinæ. Fallunt enim aut falluntur, qui doctrinæ emendationem Pontifici proposiram fuisse aiunt, quum hæc, iuxta infallibile Dei promissum, pura & integra semper in Ecclesia conseruata sit, neque à bonis aut vitiosis hominum moribus dependeat.

VI. At Lutherus pro ea qua omnibus in rebus perpetuo vsus est, scurrilitate tam sanctum Pontificis desiderium non modo irritum, sed contra hanc emendationem librum quoque publicauit, cui præfixa est *pietura; in qua Pontificem in sublimi solio sedentem circumstunt aliquot Cardinales, qui caudis vulpinis ad longurios alligatis, veluti scopis, omnia sursum deorsum repurgant.* O hominem ab ipsa natura, ut ita dicam, ad scurrilitatem factum! Itane nihil omnino fuit, quod hic velut alter Lucianus non roderet aut subsannaret? Sed & tunc & etiamnum Deus, derisoribus parauit iudicia. Erga Pontificis Legatum Saxoniarum Dux modeste & reuerenter segesit, & ad ipsum quoque Pontificem humiliter scripsit. At Landgravius, Lutheri delicia, nullam omnino eius habuit rationem, ut qui nulli aliquid ea quæ Smalcaldia constituta fuerat, auctoritati deferret: & quodam die quum Legatus, ut in mandatis habebat, Landgravius colloquium experiri uisset, ille tanquam Sacramentarium genio propinquior, *sibi non vacare*, dixit; & eodem fere momento Lutherum inuisit, grauer ex calculo decumbentem. Quod quidem Legatus è suo diuersorio videre poterat. Nihil tamen tot tantisque impedimentis & repulsis absteritus Pontifex, in proposito suo conuocandi Concilij perseuerabat, sperans sua tandem Christiana patientia infidelium istorum duritiam superatum iri. Cum igitur Optimus Pontifex humana quidem media destituerent affligerentque, Deus ei grande solatium & manum ad sancta proposita sua implenda præparauit. Siquidem ante quam ex viuis excederet, vidit, & laudauit adiutorem *Digitum Dei* (i) quo Ecclesia in cunctas dæmonis machinas per Lutherum erectas erat pugnatura & vero triumphatura.

Ii

Enim

i Historia Soc. Iesu Tomus 1. Vita S. Ignatij Scriptorum.

Enimvero sub ipso Societas Iesu, eo tempore quo ipse iniquissime à Protestantibus contemnitur, & Turca insurgit & morum reformatio in Ecclesia difficillima ei redditur, Parisijs coalita, ad eius pedes supplex humilisque, suis exercitiis & gratis & sponte per orbem Sedi Apostolicæ & ipsi Servitura advenit, & Tribus religionis Votis per Lutherum, quantum is potuit, destructis, quartum obedientiæ Specialis erga Papam Romanum, quoad missiones inter infideles, adiecit. Quam eandem Societatem multo examine præmissa, concilioque adhibito tandem primus ipse 27. Septembris Anni 1640. laudavit & diplomate sacro in Ecclesia Catholica; ut sanctum institutum approbavit, in cuius ille manibus, calamis, ore ingenio & factis vivens etiamnum Hæreticos ac cunctos oppugnat, & oppugnare dum vicerit, non cessabit.

DE DIVERSIS OB TOLLENDUM
schisma celebratis Conventibus: & quiseo-
rum fuerit exitus.

CAPUT IX.

ARGUMENTUM.

- I. Colloquium inter Catholicos & Protestantes Hagenæ, abruptum ob morbum Melanchthonis & alias tergiversationes.
- II. Vormatia rursus coeptum, iterum sine fructu, ob morbum Ecclesiæ Ratisbonæ Catholicum.
- III. Hungari Germanorum opem contra Turcas implorant.
- IV. Dux Saxonie & Hassi, Landgravius Henricum Duce[m] Brunsvicensem Catholicum bello persequuntur. Archiepiscopus Coloniensis ad novationem spectat.
- V. Comitissa Spira habita Lutherus personam Pontificis sumit, & Episcopos consecrat.
- VI. Novus conventus Ratisbonæ habitus iterum sine fructu: multaq; prodigia in celo visa.

IN tanta rerum omnium perturbatione, ac tot molestissimorum negotiorum undis, Carolus Cæsaris pacis studio nihil antiquius habuit. Turca enim magnis viribus imminente, perfacile videbat frustra se in finium defensionem incubitum, nisi pacem antea domi constituisset:

Equidem Remedium quod Religioni à Concilio Generali pie à Papa apparabatur legationibus & alijs difficultatibus intercurrentibus plurimum retardaretur, & Protestantes omni modo ne successum sortiretur oprabant & aperte impediabant. adeo ut Lutherus moras videns A. 1539. exultans librum de Concilijs emitteret, in quo Conciliorum vim astute subvertit (a) Quocirca assentiente Pontifice, Lutheranis Colloquijs de religione potestatem fecit, & priorum Edictorum executionem in quinque proximos menses suspendi iussit. Primus igitur conventus An. 1539. mense Ianuario celebratus est, in quo ex Cæsaris literis 25. Nou. Tolero datis XV. mensium induciæ ad colloquendum de religione promulgatæ sunt, ut Theologi Catholici ac Protestantes Augusto mense adesse iussi sunt ad Collationem placidam. Id tamen negotij in sequentem annum 1540 dilatum fuit, quo eius rei causa inditus erat Hagenoam conventus, ad quem rex Ferdinandus, ut & ex Episcopis multi venerunt. Aderant etiam de Protestantibus nempe Theologi ipsorum magno numero, Bucerus, Bicerius, Olander, & alij, Lutherus ipse non venit, in hoc, si dijs placet, Pontifices Romanos, Saxonie Pontifex imitatus, qui ut tanto liberius omnes sententiam dicerent & suffragia ferrent Concilijs præsentem interesse aliquando noluerant. Intertim dum ceteri litem ipsius persequuntur, & alij turbis ab eo excitatis remedia quærunt, pinguis hic monachus cum monacha sua Witebergæ delibabatur. In hoc conventu tria præcipua ad deliberandum proposita fuerunt, nimirum dogmata, Concilij celebratio, & honorum Ecclesiasticorum restitutio.

Posterius hoc, illud ipsum erat quod Protestantibus ægerrimè faciebat, ut quibus nihil gravius posset accidere, quam si ea quæ tanta aviditate inglutierant, reuomere quasi & reddere cogerentur. Quare Lutheri sequentes consilium suis Theologis modum agendi talem præscripterant, ut vel collationem refugere, vel concordiæ nullo desiderio teneri perspicuè appareret. nam cum Catholici Augustanam Actionem resumere vellet, & ijs quæ ibi conciliata fuissent, omisissis ad cætera nondum conciliata dogmata transire, Protestantes ibi facta infecta reddidere, eo quod nunc accessione plurimum ad fædus Smalcaldicum

^a Vide Vlenberg. Vit. Luth. cap. 36 n. 2. & 6. ex A. A. ibi citatis.